

Veřejné finance

8. Rozpočtová soustava ČR. Státní rozpočet.

Veřejné finance

Rozpočtová soustava ČR

Rozpočtovou soustavu tvoří soustava veřejných rozpočtů a soustava mimorozpočtových fondů.

- **A) soustava veřejných rozpočtů**
 - Státní rozpočet
 - Územní rozpočty
 - rozpočty obcí (ZÚSC)
 - rozpočty krajů (VÚSC)
 - Rozpočty ostatních veřejnoprávních institucí
- **B) Mimorozpočtové (veřejné) fondy**
 - Státní fondy
 - Státní účelové fondy
 - Fondy majetkové (privatizační)
 - Fondy svěřenecké
 - Fondy typu vládních agentur
 - Mimorozpočtové fondy ZÚSC
 - Mimorozpočtové fondy VÚSC

Veřejné finance

Rozpočtový proces a rozpočtové období

Rozpočtový proces

= státem stanovená činnost orgánů finanční soustavy, spojená se sestavením návrhu veřejného rozpočtu, s jeho realizací, průběžnou a následnou kontrolou.

4 fáze rozpočtového procesu:

- 1) návrh rozpočtu
- 2) schvalování rozpočtu
- 3) plnění rozpočtu
- 4) kontrola

Rozpočtové období

= období, na které se sestavuje daný rozpočet

Veřejné finance

Rozpočtová skladba ČR (I)

= jednotné třídění příjmů a výdajů, které se uplatňuje v rozpočtech organizačních složek státu, při sledování plnění státního rozpočtu, v rozpočtech státních fondů, obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí.

- **Hlediska třídění příjmů a výdajů**
 - odpovědnostní
 - druhové
 - odvětvové
 - konsolidační

Veřejné finance

Rozpočtová skladba ČR (II)

Hledisko odpovědnostní

- Z hlediska odpovědnostního se třídí **příjmy a výdaje státního rozpočtu**, a to podle správců kapitol.

Hledisko druhové

- Z hlediska druhového se třídí **všechny příjmy a výdaje** a to podle příjmových a výdajových druhů.

8 tříd:

- Daňové příjmy.
- Nedaňové příjmy.
- Kapitálové příjmy.
- Přijaté transfery.
- Běžné výdaje.
- Kapitálové výdaje.
- Ostatní výdaje
- Financování

Veřejné finance

Rozpočtová skladba ČR (II)

Hledisko odvětvové

Příjmy a výdaje se třídí **podle odvětví**.

6 skupin:

- 1. Zemědělství a lesní hospodářství.
- 2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.
- 3. Služby pro obyvatelstvo.
- 4. Sociální věci a politika zaměstnanosti.
- 5. Bezpečnost státu a právní ochrana.
- 6. Všeobecná veřejná správa a služby.

Hledisko konsolidační

Z hlediska konsolidačního se třídí **výdaje a příjmy vynakládané uvnitř soustavy veřejných rozpočtů**, a to v případě, že skutečnost, že jde o tyto příjmy a výdaje, není vyjádřena již v druhovém třídění.

Veřejné finance

Státní rozpočet ČR

= centralizovaný peněžní fond, který je vytvářen, rozdělován a používán především s využitím nenávratného a neekvivalentního způsobu rozdělování

Atributy SR

- bilance příjmů a výdajů
- finanční plán
- peněžní fond jako nástroj fiskální politiky
- je roční
- vyrovnaný, přebytkový nebo deficitní
- řádný nebo mimořádný
- zákon

Státní rozpočet vychází ze **střednědobého výhledu**

Veřejné finance

Příjmy státního rozpočtu

- výnosy daní,
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- příjmy z činnosti organizačních složek státu a odvody příspěvkových organizací,
- sankce za porušení rozpočtové kázně,
- správní a soudní poplatky,
- příjmy z prodeje a pronájmu majetku ČR, se kterým hospodaří OS a PO,
- splátky návratných finančních výpomocí,
- peněžní dary poskytnuté organizačním složkám státu,
- výnosy z majetkových účastí státu,
- výnosy z cenných papírů, jejichž nákup byl realizován z prostředků SR,
- pokuty ad.

Veřejné finance

Výdaje státního rozpočtu

- výdaje na činnost OS státu a příspěvky na provoz a dotace PO,
- výdaje na dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, státní sociální podpory, dávky sociální péče, výdaje na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání a na aktivní politiku zaměstnanosti,
- dotace a návratné finanční výpomoci územním samosprávným celkům na jinou než podnikatelskou činnost,
- dotace občanským sdružením a příspěvky politickým stranám,
- dotace právnickým osobám, které jsou založeny nebo zřízeny k poskytování zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb,
- dotace státním fondům,
- nákup cenných papírů,
- peněžní dary do zahraničí,
- vklady a příspěvky mezinárodním organizacím,
- úhrada závazků ze státních záruk,
- výdaje související s plněním závazků k Evropským společenstvím,
- výdaje související s dluhovou službou ad.

Veřejné finance

Rozpočtový proces u státního rozpočtu

- **Návrh rozpočtu**
- **Schvalování rozpočtu**
- **Plnění rozpočtu**
- **Kontrola plnění státního rozpočtu**
 - Průběžná
 - Následná - Státní závěrečný účet

Veřejné finance

Problémy související s fází realizace SR (I)

a) časový nesoulad příjmů a výdajů SR

- **Nástroje pro řešení časového nesouladu (netýká se otázek deficitu SR)**
 - Vydávání krd. cenných papírů, státních pokladničních poukázek
 - Stát pozastaví vydávání prostředků

Sezónní koeficient příjmů = kolik příjmů přichází v jednotlivých obdobích (např. čtvrtletí).

Veřejné finance

Problémy související s fází realizace SR (II)

b) výdaje nezahrnuté v SR

- **Rozpočtová opatření** = opatření, kdy nedochází ke změně zákona o SR, ale uvnitř SR se provádějí úpravy. Nesmí se zhoršit výsledné saldo SR.
- Úspory:
 - Využití rezerv
 - Jiná potřeba se provede úsporněji
 - Méně naléhavější výdaje se odloží, prostředky se použijí na financování akutní potřeby
 - Mimorozpočtové zdroje (pro SR nepřiliš časté)

Veřejné finance

Porušení rozpočtové kázně

- **Časové určení, účelovost prostředků SR**
- **Porušení rozpočtové kázně**
 - Neoprávněné použití peněžních prostředků,
 - Neprovedení odvodu příspěvkovou organizací, neuložení odvodu zřizovatelem, neprovedení odvodu stanoveného příspěvkové organizací atd.

Veřejné finance

Financování důchodového zabezpečení

- Formou pojistného
- Diskuse, zda pojistné má být součástí SR nebo na zvláštním fondu.
- **Zvláštní účet důchodového zabezpečení**

Veřejné finance

Státní pokladna

- Státní pokladna řídí **rozpočtovou likviditu**
- Státní pokladně, která spravuje peněžní prostředky, vede ČNB tzv. **souhrnný účet běžného hospodaření**. Na tomto účtu jsou podřízené účty pro oddělené sledování peněžních prostředků.
- **Funkce státní pokladny:**
 - Zabezpečení dostatku peněžních prostředků pro operace, transakce
 - Zajištění likvidity z dlouhodobého hlediska
 - Volba dluhových nástrojů (státní pokladniční poukázky ad.)

Veřejné finance

Státní finanční aktiva a pasiva ČR

Státními finančními aktivy jsou:

- Přebytky státního rozpočtu z minulých let
- Majetkové účasti státu v obchodních společnostech.
- Cenné papíry, jejichž majitelem je stát.
- Pohledávky státu z návratných finančních výpomocí
- Součástí státních finančních aktiv je **Zvláštní účet důchodového pojištění**.

Veřejné finance

Státní finanční aktiva a pasiva ČR

Státní finanční pasiva jsou:

- Závazky státu z mezinárodních půjček, úvěrů od bank a z vydaných státních dluhopisů,
- Jiné závazky státu.

Souhrn státních finančních pasiv tvoří **státní dluh**.

Veřejné finance